

Državni izpitni center

P 1 4 1 A 1 0 3 1 3

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

2014. június 2., hétfő

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

Moderirana različica

1. FELADATLAP

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
1	1	♦ interneten vagy világhálón	Vagy más megfelelő.
	1	♦ 4.	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
2.1	1	♦ publicisztikai	
2.2	1	♦ B	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
3	1	♦ A	Egy-egy beszélt nyelvi elem kiírása 1 pont.
	2	♦ sztori vagy összeurópai kavarási vagy felhajtás	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
4.1	1	♦ 1. Hahner Péter: 100 történelmi tévhit ♦ 2. Bánó Attila: 55 mehökkentő eset a magyar történelemből	Csak a két cím kiírásáért is jár a pont.
4.2	2	♦ Mind a két könyv a magyar történelem rejtélyeit tárja fel, ahogy az a szöveg címében is megjelenik.	Vagy ugyanez másképpen. A pont a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
5	1	♦ A szerző szerint a történelem egy izgalmas krimi, amelyben jó és rossz egyaránt megjelenik.	Vagy ugyanez másképpen.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
6	1	♦ H	
	1	♦ I	
	1	♦ H	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
7	1	♦ Az utókor a győztesek szemszögéből ismeri meg a történelmet.	Vagy ugyanez másképpen.
	1	♦ Felocsúdom a megdöbbenésből.	Vagy ugyanez másképpen.
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
8	1	♦ taktikázás	
	1	♦ kényük-kedvük szerint	
	1	♦ pokolian	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
9.1	2	♦ Budai Nagy Antal, Corvin János, Dózsa György, Mátyás király, Miksa király, Ulászló király, Zrínyi Miklós	Egy hiba esetén 1 pont, két vagy több hiba esetén 0 pont jár.
9.2	1	♦ Ulászló (király)	
	1	♦ Miksa (király)	
Összesen	4		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
10.1	1	♦ B	
	1	♦ E	
10.2	1	♦ kibogozni	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
11	2	T K J R ♦ ünnep / ség / ek / en	Minden 2 jó megoldás 1 pont.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
12	1	♦ gyűjt	
	1	♦ gyűjtve	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
13.1	1	♦ parasztvezér	
13.2	1	♦ parasztcsaládból	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások		
14	5	A mondatrész	Szófaji értéke	A mondatrész fajtája	Minden jó megoldás 1 pont.
		♦ megérdemelné	ige	állítmány	
		♦ igazságos	melléknév	♦ minőségjelző	
		címet	♦ főnév	♦ tárgy	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
15	1	♦ Regények olvasásakor mindig jó érzés tölteni el.	Vagy más megfelelő helyes mondat.
	1	♦ A szerző folytatta azt a munkát, amit/amelyet két évvel ezelőtt kezdett el.	Vagy más megfelelő helyes mondat.
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások		
16	3	Mondatok	Viszony	A viszonyt jelölő kötőszó	Minden jó megoldás 1 pont.
		Az 1. és a 2. között	♦ ellentétes	pedig	
		A 2. és a 3. között	ellentétes	♦ viszont	
		A 3. és a 4. között	magyarázó	♦ ugyanis	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
17	1	♦ közreműködésével	
	1	♦ Azokhoz/Azoknak	
	1	♦ Kárpát-medencében	
	1	♦ megértéssel	
Összesen	4		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
18	1	♦ szlovéniai	
	1	♦ múltjával	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Szemponatok
19		
Tartalom	5	a műfaji követelményeknek megfelelően fejti ki a véleményét (tématartás, érvelés)
Stílus	2	a szövegtípusnak való megfelelés (szókincs, arányosság, világosság)
Nyelvhelyesség	3	pontos, világos fogalmazás, a köznyelvi normatív formák használata, a nyelvjárási alakok kerülése, a helyesírási szabályok követése
Szerkezet	2	a szerkezeti követelményeknek és a terjedelemnek való megfelelés, helyes, logikus szövegszerkesztés; 10%-kal rövidebb szöveg esetében pontlevonás jár
Összesen	12	

2. FELADATLAP

1. Az irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Móricz Zsigmond Égi madár című novellájának részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a szövegrészlet témáját: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem vagy rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, ill. a részlet tartalmát ismerteti.
2	Jól, lényegre törően ismerteti a témát.

A szövegrészlet egy szegény idős férfi sorshelyzetét bemutatva vizsgálja a szabadság és a méltó emberi élet kérdését.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Ismerteti az írói elbeszélésmódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, ill. rosszul ismerteti az írói elbeszélésmódot.
1	Felszínesen, ill. csak részben jól ismerteti az írói elbeszélésmódot.
2	Jól, lényegre törően ismerteti az írói elbeszélésmódot.

A szabadság és az emberhez méltó öregkor kérdésének eltérő megítélése a szereplők életszerű, feszültséget sugárzó párbeszédéből bontakozik ki, leírás szinte nincs is. Nagy szerepe van a modalitásnak.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Megfogalmazza az öreg ittlétének okát: 1 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, ill. rosszul ismerteti az okot.
1	Jól ismerteti az okot.

Az öreg koldus a város határozata („hogya ne szégyenítsék az élő polgárokat”) miatt került a szegényházba.

Vagy ugyanez másképpen.

Pont	Bemutatja az apáca álláspontját: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, ill. rosszul mutatja be az álláspontot.
1	Felszínesen, ill. csak részben jól mutatja be az álláspontot.
2	Jól, de kevésbé árnyaltan mutatja be az álláspontot.
3	Jól, teljességre törekedve mutatja be az álláspontot.

Az apáca úgy véli, Illyésnek jó dolga van itt a szegényházban, hiszen mindene megvan: „Itt a szép tiszta ágy, a meleg étel”, a virágos kert. Végre megpihenhet, és itt „az öregség kényelmes nyugalma” vár rá. Szerinte nincs miért vágyakoznia a kinti világba, ahol „csak ázna, fázna. A házak kapuján koldulna... Árokparton pusztulna el.” Úgy véli, Illyés élete lezárult: „elég magának a virágos kert”, és idős korban már csak a pusztalét „az élet...”

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a bemutatás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Megvizsgálja az öreg ellenérveit: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem vagy rosszul vizsgálja meg a szereplő ellenérveit.
1	Felszínesen, ill. csak részben jól vizsgálja meg a szereplő ellenérveit.
2	Jól, de kevésbé árnyaltan vizsgálja meg a szereplő ellenérveit.
3	Jól, teljességre törekedve vizsgálja meg a szereplő ellenérveit.

Illyés úgy véli, visszaéltek az öregségével, megfosztották egyetlen tulajdonától, a szabadságtól, amikor a szegényházba helyezték. Szerinte ez egy börtön, és neki nincs itt helye, mivel ő nem gyilkos, és nem is vétett senkinek. Lázad („Nem akarok itt körbe-körbe szédelegni a ti tömlöcötökben”), mivel úgy érzi, elpusztul itt a „kerítésen belül”.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Megvizsgálja az öreg szabadságfelfogását: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem vagy rosszul vizsgálja meg a szereplő szabadságfelfogását.
1	Felszínesen, ill. csak részben jól vizsgálja meg a szabadságfelfogást.
2	Jól, de kevésbé árnyaltan vizsgálja meg a szabadságfelfogást.
3	Jól, teljességre törekedve vizsgálja meg a szabadságfelfogást.

Az öreg szerint a szabadság mindennél fontosabb: „Nem kell az élet, ha nincs szabadság.” Úgy véli, a város megfosztotta őt a szabadságtól, pedig ahhoz emberként, isteni lényként neki is joga van: „Sétálni akarok az isten mezején”. Szerinte a bezártság lelki magányt okoz, ezért akarja „a jegenyés országutat... az ég alatt”, a szabadságért pedig a szenvedést, a nélkülözést és a megpróbáltatást is vállalja.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Értelmezi az „égi madár” kifejezést: 2 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem vagy rosszul értelmezi a kifejezést.
1	Felszínesen, ill. csak részben jól értelmezi a kifejezést.
2	Jól, teljességre törekedve értelmezi a kifejezést.

Az égi madár a szabadság jelképe. Az öreg kétszer használta a kifejezést. Először önmagát (az embert, aki szabadságát Istentől kapta) azonosítja az égi madárral, másodszor pedig a szabadság megélésének lehetőségére és kötelességére szólítja fel önmagát és az olvasót.

Vagy más megfelelő. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Kifejti véleményét a város döntéséről: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fogalmazza meg véleményét.
1	Felszínesen fogalmazza meg véleményét.
2	Kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét.
3	Jól, meggyőzően fejt ki véleményét.

A jelölt meglátását akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet a megfogalmazottakkal.

Pont	Állást foglal az idős ember méltósága tiszteletben tartásának kérdésében: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fogalmazza meg véleményét a kérdéstről.
1	Felszínesen fejt ki véleményét a kérdéstről.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét a kérdéstről.
3	Teljességre törekedve, meggyőzően fejt ki véleményét a kérdéstről.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet a megfogalmazottakkal.

2. A kevésbé irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Kálnay Adél Kedves naplóm! című elbeszélésének részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a szövegrészlet témáját: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem vagy rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, ill. a részlet tartalmát ismerteti.
2	Jól, lényegre törően ismerteti a témát.

Az író nő egy kamaszlány veszteségélményének leírásával mutat rá a felnőtté válás folyamatának összetettségére, valamint a serdülők önkeresésének nehézségeire.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Ismerteti az írói elbeszélésmódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, ill. rosszul ismerteti az írói elbeszélésmódot.
1	Felszínesen, ill. csak részben jól ismerteti az írói elbeszélésmódot.
2	Jól, lényegre törően ismerteti az írói elbeszélésmódot.

Az író nő napló formájában szólaltatja meg szereplőjét, így az elbeszélő egyes szám első személyben, a beszélt nyelv fordulatait alkalmazza.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Bemutatja a szereplőt: 2 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, ill. rosszul mutatja be a szereplőt.
1	Felszínesen, ill. csak részben jól mutatja be a szereplőt.
2	Jól, teljességre törekedve mutatja be a szereplőt.

A szövegrészlet szereplője egy tizenöt éves, finom lelkű, érzékeny és magányos diáklány.

Serdülőként a Ki vagyok, milyen vagyok, ill. a ki szeretnék lenni? kérdések foglalkoztatják leginkább.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a bemutatás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Megvizsgálja a szereplő napját meghatározó két élményt: 4 pont (alkalmazás és elemzés). Egy-egy élmény 2-2 pont.
0	Nem vagy rosszul vizsgálja meg a szereplő élményét.
1	Felszínesen, ill. csak részben jól vizsgálja meg az élményt.
2	Jól, teljességre törekedve vizsgálja meg az élményt.

A lány a havazás hírének hallatán rögtön az ablakhoz sietett. Sajnálattal szembesült azzal, hogy éjszaka egyáltalán nem havazott, és anyja a bejárati ajtót nem a hó, hanem szeretett kutyájuknak az ajtóhoz tapadó, élettelen teste miatt nem tudja kinyitni. A kutya elvesztése mélységes szomorúsággal töltötte el az iskolába induló lányt.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Az iskolában is rossz napja volt: osztálytársai – Nórán kívül – érzéketlenül fogadták szeretett kutyája elvesztésének hírért, németből meg egyest kapott, és még a tanárnőjével is összeveszett, amikor az sértő megjegyzést tett rá.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Kifejti, hogyan érez az egyes esetekben: 6 pont (alkalmazás és elemzés) . Egy-egy kifejtés 3-3 pont.
0	Nem vagy rosszul fejt ki a szereplő érzéseit.
1	Felszínesen, ill. csak részben jól fejt ki a szereplő érzéseit.
2	Jól, de kevésbé árnyaltan fejt ki a szereplő érzéseit.
3	Jól, teljességre törekedve fejt ki a szereplő érzéseit.

A lányt mélyen érintette a vele egyidős kutya elvesztése. Most már értette az állat előző esti szokatlan viselkedését, és úgy véli, a kutya érző lényként elbúcsúzott a családtól. Éppen emiatt sem fogta fel, miért nem értették meg fájdalmát az osztálytársai. Nagyanyja szavaira gondolva felmerült benne az is, hogy netán ő a túlérzékeny, ám hamarjában el is hárította ezt a gondolatot. A lány fél az éjszakától, mivel ébren, a szemét becsukva mindig újraéli azt, ahogy „Bobi élettelenül legurul a lépcsőn”. Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Fájdalma következtében a lány szétszórt (elhagyta a kesztyűjét és a bérletét) és rendkívül érzékeny. Az egyesnél sokkal inkább bántotta a tanárnő megjegyzése („semmi nem lesz belőled”) és a gyenge teljesítményét kísérő tekintete: „úgy mért végig, ahogy a becsstelen embereket szokták”. Saját vágyaira gondolva igazságtalannak tartotta a tanárnő meglátását, ezért került vele konfliktusba. Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Kifejti véleményét a szereplő és a mai kamaszok félelmeinek és vágyainak összehasonlíthatóságáról: 3 pont (szintézis és értékelés) .
0	Nem fogalmazza meg véleményét.
1	Felszínesen fogalmazza meg véleményét.
2	Kevésbé meggyőzően fogalmazza meg véleményét.
3	Jól, meggyőzően fogalmazza meg véleményét.

A jelölt meglátását akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet a megfogalmazottakkal.

Pont	Állást foglal a Ki tekinthető sikeres és értékes embernek? kérdésben: 3 pont (szintézis és értékelés) .
0	Nem fejt ki véleményét a kérdéstről.
1	Felszínesen fejt ki véleményét a kérdéstről.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét a kérdéstről.
3	Teljességre törekedve, meggyőzően fejt ki véleményét a kérdéstről.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet a megfogalmazottakkal.

Az irodalmi dolgozat nyelvezetét a szakmai érettségi tantárgyi vizsgakatalógus alapján értékeljük (nyelvhelyesség: 4 pont; stílus: 2 pont; szerkezet: 2 pont).